

30
ROKOV

NAJVVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1993
2023

30 ROKOV NKÚ
OD ÚRADU K NÁRODNEJ AUTORITE

Príhovor predsedu

Slovenská republika oslavuje tridsiatku a ak by bola človekom, bola by v tom najproduktívnejšom veku. Vo veku, keď sa začíname obzerať späť, analyzovať chyby a určovať si správny a efektívny smer svojho ďalšieho života. Ako krajina v produktívnom veku by sme teda mohli začať hodnotiť, ako sa nám podarilo vybudovať kľúčové inštitúcie, ktoré sú oporou moderného demokratického štátu.

Medzi piliere každej demokratickej spoločnosti patria aj kontrolné inštitúcie. Kontrola je neoddeliteľnou súčasťou riadenia štátu, ale aj súkromného života. Pri vzniku našej krajiny sa na to myslelo aj zadefinovaním poslania a postavenia NKÚ v najdôležitejšom zákone tejto krajiny - Ústave SR. Pôsobnosti a zameranie činnosti NKÚ boli už od začiatku nastavené na úrovni vysokého európskeho nadštandardu a nebolo potrebné ich zásadne meniť. Čiastkové zmeny legislatívy postupne ešte posilňovali pôsobnosť nášho úradu pri kontrole štátnych financií a štátneho majetku, ale aj miestnej a regionálnej samosprávy či európskej finančnej pomoci. Pribúdali významné kontrolné zistenia, ktoré jasne a otvorene identifikovali problémy a pomenúvali aj ich príčiny. Z úradu sa postupne stávala národná autorita.

Aktuálne je NKÚ naj dôveryhodnejšou štátnou kontrolno-regulačnou inštitúciou a rešpektovanou autoritou. Ponúkame verejnosti nezávislý audit toho ako sa využívajú verejné financie a verejný majetok a ako

sa naplňajú strategické dokumenty, ktoré majú určovať smerovanie krajiny. Aktuálne však čelíme aj najzávažnejším výzvam v 30-ročnej histórii úradu a samostatného Slovenska. Našu pripravenosť na krízové situácie najprv otestovala pandémia COVID-19, vzápätí aj skúška v podobe vojnového konfliktu na Ukrajine. V dôsledku týchto udalostí budeme musieť ešte intenzívnejšie posudzovať hospodárnosť a efektívnosť nakladania s verejnými prostriedkami.

Ocitli sme sa v situácii, keď je potrebné prijímať rozhodnutia vo veľmi krátkom čase. Ako národná autorita sme povinní na to reagovať - pripravujeme flexibilné plány kontrolnej činnosti, podporujeme operatívnu analytickú činnosť a intenzívne vzdelávanie zamestnancov. Práve vklad do vzdelávania a zvyšovania profesionálnej úrovne našich kolegov považujeme za jednu z najväčších výziev do budúcich rokov. Práve táto investícia má potenciál sa niekoľkonásobne vrátiť v podobe kvalitnej kontrolnej činnosti, ale aj zvyšovania dôveryhodnosti úradu zo strany verejnosti.

Lubomír Andrassy
predseda NKÚ

Milníky NKÚ

1993

Vznik NKÚ

2001

Rozšírenie kompetencií
o možnosť kontrolovať
prostriedky zo zahraničia

2000

Preberanie štandardov
INTOSAI do metodiky NKÚ

2006

Rozšírenie kompetencií
o možnosť kontrolovať
samosprávy

2011

250 rokov kontroly
na Slovensku, od Účtovnej
komory Márie Terézie

2013

Vykonanie prvej
výkonnostnej kontroly

2012

Spustenie Kontrolárskeho
informačného systému

2020

Povinnosť predkladať
správy o výsledku kontrol
výborom NR SR

Kompetencie úradu

O kontrole

Najvyšší kontrolný úrad SR je nezávislým štátnym orgánom, ktorý kontroluje hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom štátu, územnej samosprávy a s finančnými prostriedkami Európskej únie. Jeho postavenie a pôsobnosť ustanovuje čl. 60-63 Ústavy SR a zákon č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky. Svoju kontrolnú činnosť vykonáva na základe uznesenia Národnej rady SR a podľa vlastného plánu kontrolnej činnosti. Podobné kontrolné inštitúcie pôsobia takmer vo všetkých štátoch sveta, napriek tomu ani v rámci samotnej Európskej únie neexistuje jednotný model ich fungovania.

Čo kontroluje NKÚ SR?

- vládu, ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy SR
- inštitúcie, ako aj právnické osoby, ku ktorým vykonávajú zriaďovateľskú funkciu štátne inštitúcie
- samosprávy, ako aj vyššie územné celky, ich príspevkové, rozpočtové organizácie a nimi zriadené právnické osoby
- štátne účelové fondy
- verejnoprávne inštitúcie
- fyzické a právnické osoby zapojené do čerpania národných či zahraničných finančných zdrojov
- úrad predkladá zákonodarnému zboru stanovisko k návrhu štátneho rozpočtu
- úrad vyhotovuje stanovisko pre Národnú radu SR k Štátnemu záverečnému účtu

Kompetencie úradu

Typy kontrol

Finančná kontrola posudzuje finančné výkazy, časti účtovníctva a rozpočtovníctva kontrolovaného subjektu. Kontrola overuje, či sú údaje a predkladané informácie v súlade s platným účtovným a legislatívnym rámcom finančného vykazovania.

Kontrola súladu sa zameriava na kontrolu z hľadiska dodržiavania zákonov a predpisov pri vynakladaní verejných prostriedkov kontrolovaných subjektov.

Kontrola výkonnosti preveruje, či subjekt vynakladá verejné prostriedky hospodárne (minimalizovanie nákladov so zreteľom na primeranú kvalitu), efektívne (získanie maxima z dostupných zdrojov) a účinne (dosiahnutie zámerov a cieľov), a či vytvára priestor na zlepšenie stavu.

ČO POVEDALI
O NKÚ

Zuzana
Čaputová
prezidentka
SR

Nevyhnutnou súčasťou moderných štátnych zriadení sú nezávislé kontrolné inštitúcie pre kontrolu nariadení s verejnými financiami a majetkom štátu.

Pre občiansku spoločnosť je esenciálne, že tieto kontrolné inštitúcie sú tvorené na expertnej báze, predstavujú racionálny prístup k správe vecí verejných. Sú nadané nezávislosťou a konajú v prospech verejného dobra bez ohľadu na politickú moc. V demokratickom systéme sú súčasťou brzd a protiváh v rámci výkonu právomoci jednotlivých orgánov verejnej moci.

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky aj pre jeho ústavné zakotvenie v samostatnej tretej hlave Ústavy možno v našom ústavnom poriadku radiť spolu s generálnym prokurátorom a verejným ochrancom práv k ústavným orgánom ochrany a dohľadu v špecifických oblastiach. Teória ústavného práva tieto ústavné orgány stojace mimo klasické trojdelenie moci označuje za štvrtú, kontrolnú zložku moci.

Najvyšší kontrolný úrad preukázal počas tridsiatich rokov dôležitosť jeho existencie pre našu mladú demokraciu už mnohokrát. Jeho doterajšia nezávislá činnosť odôvodňuje jeho nezastupiteľné miesto v našom ústavnom systéme.

Význam jeho činnosti v týchto dňoch vidím ešte v jednej, nemenej dôležitej rovine. Dnes čelíme, aj z dôvodu celospoločenských kríz, kríze dôvery v demokratické inštitúcie. Práve v takýchto momentoch môže stabilný, odborný, nezávislý a odvážny výkon právomocí Najvyššieho kontrolného úradu zvýšiť dôveru spoločnosti v odborné demokratické štátne inštitúcie a môže byť príkladom, ako hodnotovo vykonávať moc aj v čase krízy.

Najvyššiemu kontrolnému úradu preto prajem do ďalších rokov činnosti predovšetkým zachovanie si svojej nezávislosti, odbornosti a odvahy, aby aj naďalej pomáhal svojou činnosťou zvyšovať dôveru občanov v demokratické inštitúcie.

“ ČO POVEDALI
O NKÚ ”

Eduard Heger predseda vlády SR

Pre štátnu a verejnú správu platí železné pravidlo “dôveruj, ale preveruj.” Každá jedna verejná inštitúcia pracuje s finančnými zdrojmi nás všetkých. Sú to prostriedky, ktoré občania vytvorili svojou tvrdou prácou. Úlohou štátu je s nimi zaobchádzať tak, aby boli vynaložené efektívne, transparentne a neboli pochybnosti o ich využívaní. Práve na tento účel máme zriadený Najvyšší kontrolný úrad SR.

NKÚ za 30 rokov existencie preukázal v mnohých prípadoch svoju opodstatnenosť a potrebnosť. V systéme fungovania štátu má nezastupiteľnú úlohu a nesie na pleciach obrovskú zodpovednosť. Pridanou hodnotou je, že nielen kontroluje a odhaľuje pochybenia, ale poskytuje návody a odporúčania na zlepšenia.

NKÚ bol, je a bude naďalej stabilným pilierom systému štátnych kontrolných orgánov a na prácu vás, kontrolórov, sa môžeme spoľahnúť.

Ďakujem všetkým zamestnancom NKÚ za tvrdú a náročnú robotu, ktorú odvádzate. Vďaka vám sme krajinou, ktorá sa dôkladne stará o spoločný majetok.

Prajem NKÚ, jeho vedeniu a všetkým zamestnancom veľa úspechov. Žijeme rýchle časy a tlak na zvládanie nových výziev je silný. Práve pre prácu tohto úradu je dôležité, aby bol schopný flexibilne reagovať na aktuálne požiadavky doby. Chcem vás zároveň ubezpečiť, že v osobe predsedu vlády SR máte silného spojenca a partnera. Naďalej sa vám budeme snažiť vytvárať priaznivé podmienky pre prácu, pretože váš úspech je zároveň úspechom celej krajiny.

“ ČO POVEDALI
O NKÚ ”

Boris Kollár predseda NR SR

V tomto období, keď si pripomíname 30. výročie vzniku súčasnej Slovenskej republiky, je dobré si pripomenúť aj vznik ostatných dôležitých inštitúcií, ktoré plnia významné úlohy pre fungovanie našej demokratickej spoločnosti. Medzi také patrí nepochybne aj Najvyšší kontrolný úrad, ktorý už tridsať rokov dozera na to, ako verejní predstavitelia spravujú majetok štátu, teda majetok všetkých občanov. Poskytujú tak poslancom, ako zástupcom ľudu, dôležitú spätnú väzbu o fungovaní demokratických inštitúcií. Pretože nikto z nás vo verejnej funkcii sa nemôže správať tak, ako by mu tento štát patrilo, ale musí rozhodovať prísne v súlade so zákonmi a s verejným záujmom.

Za roky solídnej a dôslednej práce si NKÚ SR vybudoval dobré meno a stal sa zárukou odbornosti a kvality. Preto dostal dôveru aj predchádzajúcich parlamentov a jeho kompetencie sa postupne rozširovali napr. vo vzťahu k samosprávam či finančným zdrojom z Európskej únie. Som presvedčený, že NKÚ

SR je skutočnou autoritou a nepochybne k tomu prispela aj veľmi otvorená komunikácia a zrozumiteľná prezentácia výsledkov kontrol.

Veľmi oceňujem, že úrad upozorňuje nielen na prehrešky v hospodárení štátnych či verejných inštitúcií pri nakladaní s verejným majetkom, ale že upozorňuje aj na systémové chyby a nedostatky. Neváha upozorniť aj nás, poslancov, keď je potrebné zmeniť legislatívu či prijať nové zákony. Práve vďaka kontrolórom NKÚ sme tak už viackrát urobili a spoločne sme tak prispeli k lepšiemu hospodáreniu nášho štátu, ale aj k vyššej kvalite života obyvateľov našej krajiny.

Srdečne gratulujem vedeniu a zamestnancom Najvyššieho kontrolného úradu k 30. výročiu vzniku tejto pre štát dôležitej inštitúcie a držím im palce, aby v nastúpenej ceste zvyšovania dôvery a kvality odvedenej práce pokračovali aj naďalej.

Bývalí predsedovia NKÚ

Karol Mitrik (05/2015 – 05/2022)

Otvoril komunikáciu úradu, vybudoval analytickú jednotku a sústredil sa najmä na napĺňanie verejných politík.

Ján Jasovský (02/2005 – 05/2015)

Začal s kontrolami v samospráve, digitalizoval kontrolórsku prácu a inicioval prvé a úspešné peer review.

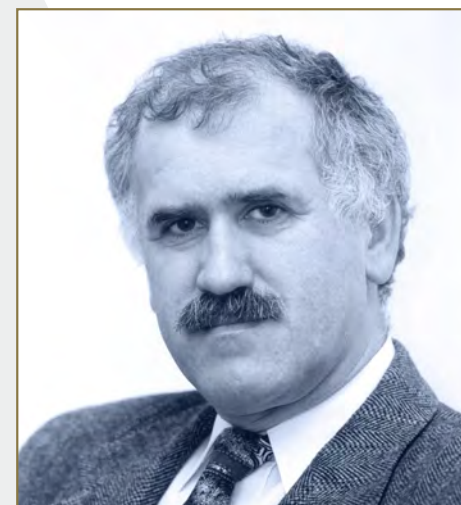
Jozef Stahl (12/1999 – 02/2005)

V čase vstupu SR do EÚ začlenil NKÚ do Európy a Európu do NKÚ. Presadil zverejňovanie výsledkov kontrol.

Štefan Balejík (12/1994 – 12/1999)

Rozvinul zahraničné vzťahy, podporoval pracovné stáže a vybudoval expozitúry v Banskej Bystrici a v Košiciach.

Jozef Olej (04/1994 – 12/1994)

Stabilizoval pracovné prostredie a zvýšil osobnú zodpovednosť kontrolórov a riadiacich zamestnancov.

Marián Vanko (07/1993 – 04/1994)

Zriadil prvé expozitúry a otvoril kontroly v množstve oblastí. Dokopy až 250, pri ani nie 130 zamestnancoch.

Mimovládne organizácie

Pri posudzovaní toho, ako vnímam úlohu a prínos NKÚ pre spoločnosť, mám tú výhodu, že sa môžem oprieť o merateľný údaj a nemusím písať len o subjektívnych pocitoch, prípadne osobných skúsenostiach. Pátrajúc v archíve projektov INEKO som si otvoril zložku z roku 2005. V tom roku bola prijatá novela Ústavy SR, ktorá významne rozšírovala kontrolné právomoci a pôsobnosť NKÚ. Podľa odbornej komisie v rámci projektu HESO bola práve ona vyhodnotená v tom období ako opatrenie s najväčším prínosom k ekonomickému a sociálnemu rozvoju Slovenska.

Dušan Zachar
INEKO, riaditeľ

Činnosť NKÚ sledujem takmer 25 rokov. Po celý čas som oceňoval jeho vysoko profesionálny prístup ku kontrolnej činnosti – a to aj v politicky „horúcich“ prípadoch.

Bez najmenšieho zaváhania môžem označiť NKÚ za najefektívnejší úrad, či inštitúciu na Slovensku. Za úplne výnimočné pokladám jeho hlbokú sebareflexiu na občasnú kritiku a vytrvalé hľadanie nových ciest, ako zlepšovať svoju prácu.

Dúfam, že politické elity v budúcnosti venujú viac pozornosti jeho odporúčaniam – hlavne tým, čo upozorňujú na potreby systémových zmien. Prospelo by to všetkým.

Peter Kunder
Aliancia Fair-play, riaditeľ

Reflektovať dynamický vývoj systémov spravovania, uplatňovaných vo verejnom sektore na Slovensku, bolo pre NKÚ SR vážnou výzvou. Vyžadovalo si to transformáciu samotného NKÚ SR tak, aby prinášal hodnotu za

peniaze - aby neduplikoval činnosť iných orgánov kontroly, aby sa posunul od technickej kontroly zákonnosti k hodnoteniu 3E a fungovania vybraných verejných politík, ako aj k navrhovaniu riešení na ich zlepšenie. Číže veľkú zmenu konceptualizácie kontroly a nevyhnutných zručností.

Napriek tomu, že hľadanie vlastnej hodnoty za verejné peniaze NKÚ trvalo viac, ako sme si mnohí v akademickej obci želali, som rada, že NKÚ SR sa s touto ťažkou úlohou za ostatné roky dôstojne popasoval a nabehol na systém permanentného hľadania aprehodnocovania svojej pridanej hodnoty pre spoločnosť.

Emília Sičáková-Beblavá
Ústav verejnej politiky FSEV UK, profesorka

Najvyšší kontrolný úrad vnímame ako dôležitý element právneho štátu. Ako inštitúciu, ktorej úlohou je dohľad nad hospodárnym a efektívnym vynakladaním verejných prostriedkov. Štátne IT trpí na pomerne vysokú neefektívnosť pomeru medzi vynaloženými výdavkami a ich reálnym prínosom pre občanov a občianky SR.

Za Slovensko.Digital by som si dovoľil vyzdvihnúť práve systematický prístup úradu v oblasti kontroly výdavkov na štátne IT. Viackrát sme verejne upozornili a ocenili závery niektorých kontrol úradu. Za posledné roky vnímame NKÚ ako dôležitého odborného a otvoreného partnera.

Peter Kulich
Slovensko.Digital, výkonný riaditeľ

Akademická obec EU v Bratislave pozitívne vníma činnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky predovšetkým v tom, že pôsobí ako garant presadzovania verejného záujmu vo finančnej oblasti a dodržiavania princípov hospodárnosti a efektívnosti pri nakladaní s verejnými zdrojmi. Akademická obec osobitne vyzdvihuje nielen to, že vo svojej činnosti sa NKÚ SR riadi princípmi nezávislosti, objektivity a vysokej profesionálnosti, ale tiež to, že zverejňovaním svojich zistení prispieva aj k podpore vzdelávania.

Ferdinand Daňo
Ekonomická univerzita v Bratislave, rektor

Zahraniční partneri

Rakúsky dvor audítorov / © Foto: Klaus Vyhnalek

Rakúsky dvor audítorov má so Slovenskou republikou mnoho spoločného, a to zďaleka nielen vďaka blízkosti našich hlavných miest. Naše najvyššie kontrolné inštitúcie majú porovnateľný mandát, sme podobní veľkosťou a priemerná veková hranica našich kontrolórov je podobná.

Za posledných 30 rokov sme si pravidelne vymieňali skúsenosti na bilaterálnej úrovni, v poslednom období v oblasti IT a analýz, ako aj skúsenosti s kontrolami zameranými na dôsledky pandémie COVID-19. Obe naše inštitúcie sa zaoberajú aj pokrokom v oblasti nástrojov monitorovania obcí. V neposlednej rade sme v pravidelnom kontakte v rámci stretnutí Vísegrádskej štvorky+2, kde sme mohli diskutovať o témach, ktoré sa zdajú byť obzvlášť dôležité v prostredí našich susedných krajín, ako aj na pravidelných stretnutiach najvyšších kontrolných inštitúcií členských štátov EÚ, kde sme riešili témy relevantné v kontexte členstva v EÚ.

Rakúsky dvor audítorov - okrem svojich úloh najvyššej kontrolnej inštitúcie - vedie aj Generálny sekretariát Medzinárodnej organizácie najvyšších kontrolných inštitúcií (INTOSAI). Na tejto medzinárodnej úrovni Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky významne prispieva k jednej z oblastí, na ktoré sa INTOSAI zameriava, a to k budovaniu kapacít. Od roku 2012 predsedá podvýboru pre vzájomné hodnotenia (Subcommittee on Peer Reviews) a tým prispieva k zviditeľneniu významu vzájomných hodnotení a k ďalšiemu rozvoju zásad tohto opatrenia v prospech celého spoločenstva INTOSAI.

Chceli by sme NKÚ SR popriať veľa úspechov v jeho ďalšej práci a tešíme sa na pokračovanie úspešnej spolupráce medzi našimi kontrolnými inštitúciami.

Margit Kraker

Rakúsky dvor audítorov, prezidentka
Sekretariát INTOSAI, generálna tajomníčka

NKÚ SR je bez nadsázky naším najbližším partnerem a spojencem. Hledat za tím jen společnou národní historii, jazykovou, kulturní a socioekonomickou blízkost by bylo zjednodušující a povrchní. Společné kořeny jsou jen dobrým výchozím bodem pro přátelství. Skutečný přítel je oporou, inspirací, partnerem i průvodcem.

A tím NKÚ SR beze sporu je. Na mezinárodní úrovni je aktivní a nepřehlédnutelný. Velký dosah má jeho působení v podskupině INTOSAI pro peer review, této podskupině předsedá NKÚ SR již od roku 2012. Zásadní je vklad NKÚ SR do aktivit SAI na půdorysu V4. Výjimečné jsou pak česko-slovenské vztahy: dosud jsme spolupracovali na 8 bilaterálních společných kontrolách a v řadě dalších společných kontrol na širším půdorysu.

Slovenští kolegové bravurně zvládají zásadní změny a výzvy doby. Připomeňme hladké, organizačně i personálně dokonale zvládnuté rozšíření působnosti NKÚ SR na kontrolu municipalit. Prst na tepu doby prokazují aplikací MuMAP. Ta běžným občanům přehledně nabízí nejen výsledky kontrolní činnosti, ale i další klíčová data o hospodaření obcí a měst.

Na závěr bych rád ocenil, s jakou lehkostí a profesionalitou komunikuje tento úřad nejen s veřejností, ale i vlastními zaměstnanci. Měl jsem tu čest být hostem Letného štúdia NKÚ a s radostí sleduji rozjíždějící se podcastový projekt. A snad nebudu impertinentní, když veřejně přiznám, že osobní setkání s minulým předsedou Karolom Mitříkom i s tím současným Ľubomírom Andrassym vždy patřila mezi ta nejmilejší, nejuvolněnější a nejveselejší.

Miloslav Kala

Najvyšší kontrolný úrad ČR, prezident

Jaroslav Ivančo
podpredseda NKÚ SR

1. Aká je podľa Vás úloha NKÚ v ústavnom systéme krajiny?

Nezávisle, objektívne a odborne ochraňovať verejné záujmy pri hospodárení s verejnými zdrojmi.. Poskytovať verejnosti a zákonodarnej a výkonnej moci informácie, ktoré sú fundamentom pre tvorbu politických rozhodnutí, zlepšujúcich správu krajiny, a tým život jej obyvateľov.

2. Zmenilo sa podľa Vás postavenie NKÚ po novele zákona, ktorá zaviedla povinné prerokovávanie správ o výsledkoch kontrol v parlamentných výboroch?

Áno. Zákonodarcovia majú informácie pre rozhodovanie a aj vyvodenie zodpovednosti priamo z prvej ruky. Súčasne to znamená, že musíme ešte viac dbať na odbornosť, relevantnosť a včasnosť kontrol. Navyše máme možnosť obhajovať svoj mandát v priamej diskusii.

3. Ako sa podľa Vás za tie tri roky zmenil postoj ústavných orgánov k našim zisteniam?

Postoj ústavných orgánov sa mení nielen v čase, ale aj pod vplyvom tých, ktorí sú ich súčasťou. Musíme neustále prinášať hodnotné informácie, upozorňovať na zistenia, ktorých významnosť a závažnosť bude vplývať na rozhodovanie ústavných orgánov.

4. Podľa prieskumu je NKÚ naj dôveryhodnejšou kontrolno-regulačnou inštitúciou na Slovensku. Z čoho pramení až taká dôvera verejnosti?

Verím, že z objektívneho hodnotenia našej práce a jej prínosov.

5. NKÚ je otvorený úrad, ktorý úzko spolupracuje s akademickou obcou a tretím sektorom. Čo táto spolupráca môže priniesť pre spoločnosť?

Spoločnosti prináša informácie, ktoré sú objektívne konfrontované v širšom prostredí. A do prostredia NKÚ kvalitu, ktorá je postavená na znalostiach a neustálom vzdelávaní zamestnancov. Spolupráca s tretím sektorom je potvrdením nezávislého občiansko-verejného charakteru NKÚ.

6. Kde vidíte priestor pre inovácie v činnosti NKÚ?

V zlepšovaní výstupov, ich odôvodňovaní a využívaní verejne prístupných dát. Doba si tiež vyžaduje včasnosť plánovania a výstupov z kontrol.

7. Ktoré segmenty našej spoločnosti podľa Vás aktuálne najviac potrebujú pomoc vo forme kontroly?

Tie, ktoré sú finančne významné a dôležité aj z hľadiska dopadu na šírku verejných služieb. Ide o zdravotníctvo, sociálne služby, vzdelávanie a výskum, dopravu, regulácie a hospodárstvo, bezpečnosť, ochranu životného prostredia a aj správu verejného majetku.

8. Ste v ústavnej funkcii pomerne krátko, ale absolvovali ste už množstvo stretnutí na medzinárodnej úrovni. Čím sa môžeme v zahraničí inšpirovať?

Určite tým, že najvyššie kontrolné inštitúcie sú spravidla na strane občianskej spoločnosti a vykonávajú svoj nezávislý mandát, a to aj napriek tomu, že mnohé krajiny pristupujú k najvyšším kontrolným inštitúciám rôzne a nie vždy s pochopením. Samozrejme verím, že aj my sme inšpiráciou pre iných.

9. Prečo majú kontrolóri NKÚ aj po 30 rokoch tak veľa práce ?

Čím lepšie bude fungovať hospodárstvo a vyprodukuje viac verejných zdrojov, tým viac bude práce. Svet nikdy nebude ideálny a práve kontrola môže ukázať rozdiely medzi skutočným stavom a ilúziou.

10. Akú sú najväčšie výzvy NKÚ na najbližšie roky?

- 1) Byť nezávislým úradom a včas poskytnúť objektívne informácie a odhaliť neehospodárne nakladanie s verejnými zdrojmi.
- 2) Formovať verejnú diskusiu a prispieť k lepšej správe vecí verejných.
- 3) Budovať odborné personálne kapacity so silnou vnútornou integritou.

Ľubica Gazdová
generálna riaditeľka
sekcie analýz a inovácií

1. Aké je podľa Vás strategické poslanie NKÚ?

Hlavným poslaním je byť strážcom verejných financií, poradcom pri spravovaní štátu vždy s dôrazom na občana.

2. Ako je na tom slovenský NKÚ v porovnaní so zahraničím?

Máme výbornú zahraničnú odozvu na kvalitu našej práce. Predsedáme jednému z podvýborov medzinárodnej organizácie najvyšších kontrolných inštitúcií, ktorý je zameraný na rozvoj ľudských zdrojov v oblasti vzájomného posúdenia fungovania našich inštitúcií (Peer Review). Naši zamestnanci pôsobia ako koučovia pre audítov z najvyšších kontrolných inštitúcií z rôznych častí sveta.

3. Je potenciál NKÚ na Slovensku využitý na maximum alebo vidíte rezervy?

Rezervy sú veľké. Nezávislé kontrolné inštitúcie nastavujú parlamentu zrkadlo o fungovaní spoločnosti a jej slabých miestach pri využívaní financií a fungovaní inštitúcií. Potenciál NKÚ by bol využívaný lepšie, ak by adresáti našich zistení, odporúčaní a správ z auditov vo väčšej miere pracovali s našimi závermi a prispeli by tak k lepšiemu fungovaniu a spravovaniu vecí verejných.

4. Vediete sekciu analýz a inovácií NKÚ. Čo si pod tým občan môže predstaviť?

Analyzovať existujúce, dávať na jedno miesto analýzy a informácie, ktoré cez vzájomné súvislosti ukazujú na to, čo sa dá zlepšiť. Rýchlo reagovať na meniaci sa svet. Byť pripravený. Byť profesionálnejší a užitočnejší. Inšpirovať sa.

5. Aké miesto má podľa Vás v kontrole analytická činnosť?

Práve analytická činnosť je jednou z ciest inovatívnosti. Na úrade je analytika základom pre efektívne a účinné rozhodovanie, riadenie a nastavenie stratégie. Nekontrolárska činnosť, pod ktorú patrí aj analytika, začína mať významné miesto pri plnení misie úradu.

6. Výsledky kontrolnej činnosti NKÚ opakovane potvrdzujú, že štát ako garant verejných politík zlyháva. Aká je podľa Vás cesta k zmene?

Niektorú múdry raz povedal, že najvyššie kontrolné inštitúcie sú nositeľmi zmeny. Aby NKÚ mohol byť nositeľom zmeny, musí pracovať na svojej profesionalite, stavať na svojej nezávislosti ... a musí byť vypočutý tými, ktorým nastavuje zrkadlo.

7. Medzi výstupy z činnosti NKÚ patria okrem správ o výsledku kontroly aj analytické správy. V čom je ich prínos a špecifikum?

Špecifikum je, že sa robia od stola a majú iný, analytický pohľad. Najlepšia je však symbióza medzi analytikou a kontrolou. Tam, kde končí analytika so svojim spracovaním dát a informácií, sa začína kontrola so skúmaním dôkazov na kontrolovaných subjektoch.

8. Reprezentujete NKÚ v medzinárodných kontrolárskych inštitúciách. Aké sú kompetencie slovenského NKÚ v porovnaní so zahraničnými?

Máme silný mandát daný zákonom. V zahraničí je bežné kontrolovať samosprávy, čo napr. chýba kolegovi zo susedného Česka. Nie je samozrejmosťou kontrolovať eurofondy u všetkých prijímateľov. Tiež nie je bežné môcť žiadať informácie aj mimo výkonu kontroly či vstupovať do IT systémov kontrolovaných subjektov.

9. Spoločensko-politická situácia vo svete sa po pandémie a v súvislosti s vojnou na Ukrajine zmenila. Ako sa v tomto kontexte menia trendy v kontrole?

Menia sa trendy pri plánovaní kontrol, sú flexibilnejšie. Vnútorne procesy NKÚ umožňujú veľmi rýchlo reagovať na nové riziká a spoločenskú objednávku.

10. Aké zmeny pripravuje na začiatku štvrtého desaťročia svojho fungovania slovenský NKÚ?

Byť flexibilnejší. Dávať dôraz na zúčtovateľnosť, sústrediť sa na dobrú správu vecí verejných. Významnou témou bude aj otázka boja proti podvodom a ich odhaľovanie.

Marián Miškanin
generálny riaditeľ sekcie kontroly

- 1. Kontrolóri NKÚ prichádzajú na kontrolované subjekty s tým, že im chcú kontrolou pomôcť. S čím NKÚ najčastejšie pomáha?**
S nastavením vnútorného kontrolného mechanizmu, odporúčaniami na optimalizáciu procesov.
- 2. NKÚ robí ročne približne 35 kontrol. Budete v tomto trende pokračovať alebo pripravujete zmeny?**
Našou snahou je pokračovať v tom, ale máme aj ambíciu zvýšiť počet vykonávaných kontrol.
- 3. Prišli ste z prostredia zameraného na kontrolu. Prekvapilo Vás niečo na NKÚ?**
Áno, milo ma prekvapila odborná úroveň zamestnancov sekcie kontroly.
- 4. Inštitúcie majú vlastné kontrolné orgány a mechanizmy, ktoré by mali zachytávať nedostatky. Prečo aj napriek tomu nachádza NKÚ tak veľa pochybení?**
Z praxe nám vychádza veľmi často, že vnútorné kontrolné mechanizmy v jednotlivých orgánoch zlyhávajú, často robia kontroly povrchné a nejdú do podstaty svojej hlavnej činnosti.
- 5. Ako by podľa Vás mal vyzeráť ideálny kontrolór?**
Ťažká otázka, ale mal by mať patričné vzdelanie, niekoľko rokov praxe na rôznych pracovných pozíciách, mal by ovládať aspoň jeden cudzí jazyk. Hlavne musí byť detailista a mal by si stále zachovávať nadhľad a byť nad vecou.

- 6. Aké vzdelanie majú kontrolóri NKÚ a absolvujú aj odborné školenia?**
Kontrolóri majú vzdelanie vysokoškolské 2. alebo 3. stupňa. V rámci výkonu funkcie kontrolóra sú povinní absolvovať vybrané odborné školenia. Dôležitú úlohu tu zohráva aj samovzdelávanie.
- 7. Prečo robia kontrolóri NKÚ aj tzv. follow up kontroly?**
Aby sa uistili, že kontrolovaný subjekt odstránil nedostatky a splnil prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov.
- 8. Aké typy kontrol vykonáva sekcia kontroly?**
V posledných rokoch sa vykonávali zväčša dva typy kontrol - výkonnostné kontroly a kontroly súladu. Do budúcnosti plánujeme vykonávať aj finančné kontroly.
- 9. Ak dostanete od občana vážny podnet podopretý faktami, môže na jeho podklade vzniknúť kontrola?**
Áno, podnety sú jeden zo zdrojov a námetov na kontrolu. Avšak veľa prijatých podnetov neobsahuje potrebné fakty alebo ich postupujeme kontrolnému orgánu, ktorému prináleží ich riešenie napr. hlavným kontrolórom obce.
- 10. Môže sa stať dobrým kontrolórom aj mladý človek, napríklad tridsiatnik?**
Nie. Človek v tomto veku môže mať super vzdelanie, ale nemá dostatočnú prax. Prax pri výkone kontrolnej činnosti je veľmi dôležitá. Takže tú vekovú hranicu vidím niekde na 35 a viac.

Zamestnanci NKÚ

Ako vníma úrad 30-ročný zamestnanec:

Daniel Vargovič

zamestnaný na NKÚ SR
5 rokov

Ako vnímate ako človek, ktorý tu pôsobí 5 rokov a ktorý je v najproduktívnejšom veku, tento úrad?

Myslím si, že v posledných rokoch je možné zo strany nás, zamestnancov, pozorovať pozitívne zmeny v nastavení úradu a aj kvalite jeho výstupov. Som veľmi rád, že sa tento obraz preklápa aj do vnímania verejnosti, ktorá NKÚ dôveruje v čoraz vyššej miere.

Môže byť podľa Vás 30-ročný mladý muž dobrým kontrolórom?

Úrad odvádza skvelú prácu vo vzdelávaní svojich zamestnancov a myslím si, že práve to je spôsob ako zabezpečiť stabilnú kvalitu vykonanej práce. Ak človek sám chce a má zabezpečené kvalitné vzdelanie, potom môže byť dobrým kontrolórom či má 30 alebo 60 rokov.

Čo je z Vášho pohľadu najzaujímavejšie a čo zase najdôležitejšie v rámci práce kontrolóra?

Za najzaujímavejšie na kontrolárskej práci považujem jej tematickú rozmanitosť. Najdôležitejším aspektom práce je vnímavosť a schopnosť adaptovať sa pri kontrolách na nové prostredie.

Zamestnanci NKÚ

Ako vnímajú úrad zamestnanci, ktorí na ňom pracujú od jeho vzniku, teda 30 rokov:

Anna Smižíková

zamestnaná na NKÚ SR
od jeho vzniku

NKÚ SR počas 30 rokov svojej existencie ako nezávislá kontrolná inštitúcia prechádzal viacerými zmenami. Každou zmenou vedenia sa úrad posúval ďalej, menila sa metodika a techniky práce a súčasne sa úrad prispôboval požiadavkám doby. Flexibilitu úradu dokazuje aj to, že v čase pandémie sa zamestnanci dokázali prispôsobiť systému práce z domu a úrad nestagnoval. V prvej polovici existencie úradu bola jeho činnosť zameraná predovšetkým na ministerstvá, ostatné orgány štátnej správy a orgány im podriadené. Zmenou zákona v roku 2006 sa pôsobnosť úradu rozšírila na obce, vyššie územné celky a právnické osoby nimi zriadené. Svojou činnosťou sa úrad podieľa na tom, aby verejné zdroje boli vynakladané čo najhospodárnejšie, najefektívnejšie a najúčinnnejšie. NKÚ SR je inštitúcia reprezentujúca nezávislosť a profesionalitu.

Igor Gašpar

zamestnaný na NKÚ SR
od jeho vzniku

30 rokov je doba, ktorá v mojom osobnom ponímaní znamená cestu od prvých kontrol, týkajúcich sa návrhov záverečných účtov kapitál MŽP a MPSVR SR až po stanoviská k návrhom štátneho záverečného účtu a rozpočtu, s ktorými, dá sa povedať, je spojená celá moja profesionálna kariéra na úrade. Sú to mimoriadne dôležité dokumenty, ktoré sa každým rokom prerokúvajú v NR SR, čím si ako NKÚ nielenže plníme svoje zákonné povinnosti, ale zároveň sme aj zodpovednou súčasťou diskusie o tzv. zákone roka. Nemenej dôležitý je aj fakt, že od roku 2001 môžeme kontrolovať prostriedky zo zahraničia. Sám som sa zúčastnil na úplne prvej kontrole hospodárenia s finančnými prostriedkami Európskej únie v rámci programu PHARE. 30 rokov je doba, počas ktorej som bol pri viacerých prelomových okamihoch, či už ako vedúci kontrolnej skupiny alebo kontrolór, najčastejšie na ministerstve financií a jeho organizáciách. A na záver, 30 rokov je doba, ktorá nám ukázala, že kvalitná práca sa dá vykonávať v naozaj rôznych podmienkach.

30 klíčových kontrol NKÚ

2001 podozrenie zo zneužitia predvstupovej pomoci EÚ z programu PHARE na Úrade vlády

2001 hospodárenie v Slovenskom plynárenskom priemysle

2009 Cargo – efektívnosť kombinovanej dopravy

2010 predaj emisných kvót

2011 financovanie rekonštrukcie Zimného štadióna Ondreja Nepelu v Bratislave

2012 obstarávanie zdravotníckej techniky – nákup predraženého CT

2015 systémové poruchy bytových domov a využitie dotácií na ich odstraňovanie

2015 nájomné byty vo vlastníctve obcí a miest

2016 účinnosť komunálnych služieb

2017 digitalizácia v podmienkach slovenského zdravotníctva

2017 implementácia projektu ESO - Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená štátna správa

2017 informatizácia v štátnej a verejnej správe

2018 Správny fond Sociálnej poisťovne

2018 modernizácia verejného osvetlenia miest a obcí

2019 systém riadenia štátnych podnikov

2019 NDS – elektronický výber mýta

2020 dostavba tretieho a štvrtého bloku jadrovej elektrárne Mochovce

2020 obstaranie Integrovaného systému krízového riadenia (ISKRA)

2012, 2013, 2020 hospodárenie Slovenskej pošty

2020 modernizácia železničnej infraštruktúry

2020 ochrana obyvateľstva pred infekčnými chorobami – medzinárodná kontrola

2021 opatrenia na zmiernenie chudoby – medzinárodná kontrola

2021 hospodárenie Vojenského spravodajstva

2021 kvalita monitorovania zdrojov pitnej vody

2012, 2015, 2021 realizácia a implementácia programu UNITAS

2021 pripravenosť SR na riešenie sucha

2021 rekonštrukcie, opravy a údržba mostov na cestách I., II. a III. triedy

2022 COVID-pomoc – znižovanie negatívnych dopadov pandémie COVID-19

2013, 2016, 2019, 2022 Pôdohospodárska platobná agentúra – hospodárenie, priame platby a podpory, výzvy

2016, 2017, 2022 súbor kontrol zameraných na finančné riadenie a digitalizáciu v podmienkach slovenského zdravotníctva

30 typických hlášok z kontrol

1. Prvé pravidlo výkonu kontroly – kontrola bude dokončená.
2. Prišli sme Vás skontrolovať, aby sme Vám pomohli.
3. Kontrolór len dáva veci do tabuľky, ktorú okomentuje.
4. Čo si vlastne kontroloval, pochopíš až pri písaní protokolu.
5. Bola tu už kontrola XY, ktorá nič nenašla, tak sa nemusíte snažiť.
6. Prajeme vám, aby kontrola dopadla podľa vašich očakávaní.
7. Kontrola je ako bonboniéra. Nikdy nevieš, čo v nej nájdeš.
8. Budeme s vami spolupracovať v plnej miere (predkladanie dokladov trvá viac ako mesiac).
9. Budeme akceptovať všetky zistenia tak, ako ste ich uviedli (námietky na 10 strán).
10. Urobili sme Vám audit zdarma.
11. My sme vďační za každú kontrolu, aspoň nám ukážete, kde robíme chyby.
12. Nejak sa vám u nás zapáčilo (pri otváraní kontroly).
13. Nech si to prídu vyskúšať, tu sú kľúče (starosta na sťažnosti občanov).
14. Sme radi, že ste prišli.

15. Nebojte sa, my nie sme sankčný orgán (upokojuvanie subjektu pred prerokovaním protokolu, kde sa odhalili závažné zistenia a odstúpili ďalším orgánom, ktoré už však pokutu uložiť môžu).
16. Kto nič nerobí, nič nepokazí (pri oboznamovaní sa subjektu s nedostatkami).
17. Pani účtovníčka dlhodobo ochorela, nepríde do konca kontroly.
18. Nemusíte sa báť, toto je výkonnostná kontrola.
19. Najviac o subjekte a kontrole sa dozvieš cestou výťahom na/zo stretnutia.
20. Kontrolovaný subjekt prijme opatrenie, že bude dodržiavať zákon.
21. Tie zistenia nie sú voči nám, to spravilo predchádzajúce vedenie.
22. Snažili sme sa to robiť najlepšie, ako sme vedeli, a napriek tomu ste identifikovali nedostatky.
23. Koľko máte kontrolovateľných subjektov – cca 13-tisíc? To ako stíhate?
24. Vy ste tí tajní? (častá zámena s NBÚ)
25. Dávate veľa pokút?
26. Kedy najneskôr môžeme pripraviť doklady?
27. Náš systém vnútornej kontroly je na vysokej úrovni, takže nič nenájdete.
28. Poznám sa s vedením vášho úradu (pred otvorením kontroly).
29. Pri kontrole sme mali pocit, že nám rozumiete (ste na našej strane), po prečítaní protokolu ten pocit nemáme.
30. Jéj, zase ste tu?

30 rokov slovenského kontrolóra

Henrieta Crkoňová

podpredsedníčka
NKÚ SR

Strategickým poslaním NKÚ je poskytovať objektívne informácie o hospodárení štátu a o nakladaní s verejnými prostriedkami. Nezávislá a objektívna spätná väzba je pre fungovanie štátu nevyhnutná. NKÚ je dlhodobo spoľahlivým a dôveryhodným poskytovateľom týchto informácií. Našou kľúčovou ambíciou do budúcnosti je, aby objektívne, adresné a zrozumiteľné závery a odporúčania NKÚ viedli k náprave nedostatkov a k pozitívnemu posunu v nakladaní s verejnými prostriedkami a majetkom, ako aj k presadzovaniu dobrej praxe v hospodárení. Nestačí len pomenovať problémy, odhaľovať riziká. Treba pomôcť štátnym inštitúciám modelovať lepšiu správu vecí verejných – v tom vidíme pridanú hodnotu NKÚ SR.

Len nedávno sme prežili veľkú krízu spôsobenú pandémiou, po ktorej nastúpili krízy ďalšie, čo môže

vyústiť do veľmi vážnych ekonomických problémov. NKÚ musí reagovať na otázku fiškálnej udržateľnosti, čo zrejme prinesie aj zmenu prístupu k stanoviskám rozpočtov verejnej správy, ako aj k štátnemu záverečnému účtu. Práve v tejto dobe je potrebné oveľa viac a aktívnejšie poukazovať na čerpanie verejných prostriedkov a činnosťou NKÚ veľmi významne prispievať k ozdraveniu verejných financií, ktoré v súčasnosti nie sú v najlepšom stave.

NKÚ je úradom, ktorý nevykonáva bežnú kontrolu, ale robí syntézu kontrol a dáva občanom informácie o tom, ako sa nakladá s verejnými prostriedkami. Ak chce mať úrad vyššiu dôveru verejnosti, musí preukázať kompetencie cez vysokokvalifikovaných zamestnancov. Rovnako je pre NKÚ SR výzvou aj edukácia kontrolovaných subjektov, ale aj občianskej spoločnosti a inštitúcií, s ktorými spolupracuje.

NKÚ v číslach

16 781 podnetov

199 trestných oznámení

294 aktívnych zamestnancov

956 ľudí pracovalo na NKÚ od roku 1993

2 031 kontrolných akcií

10 557 kontrolovaných subjektov

21 kontrolných akcií na základe uznesení NR SR

viac ako **17 000** subjektov môže NKÚ kontrolovať

266 kontrolných akcií v samospráve

2 751 kontrolovaných subjektov v samospráve

Pod'akovanie

NKÚ si v týchto dňoch pripomína 30. výročie vzniku a ja osobne pätnásť rokov práce v tejto jedinečnej inštitúcii. Prečo jedinečnej? Predovšetkým preto, že podobný úrad v sústave orgánov verejnej moci v Slovenskej republike nenájdete a zároveň preto, že ide o môjho prvého zamestnávateľa po absolvovaní právnickej fakulty. Asi to bol osud, že krátko po tom, ako som sa z vysokoškolských skrípt učila o problematike kontroly a postavení NKÚ SR, úrad inzeroval pracovnú ponuku na pozíciu právnicka. Tento inzerát bol mojím prvým kontaktom s úradom, na ktorý som po úspešnom absolvovaní výberového konania nastúpila.

Počas šiestich rokov na právnom odbore som sa naučila veľa o kontrole a jej výkone, ale už vtedy som vedela, že práca s ľuďmi je niečo, čomu by som sa chcela v budúcnosti venovať. Každodenný kontakt s kolegami prináša množstvo impulzov, inšpirácií či dobrých nápadov. Nechceli sme o nich iba hovoriť, chceli sme ich pre našich ľudí zrealizovať. V súčinnosti s kolektívom zamestnancov a s maximálnou podporou vedenia NKÚ SR sa osobnému úradu podarili viaceré zmeny a reformy. Od zmien organizačnej štruktúry či nastavenia kontrolnej činnosti úradu až k inováciám, ako bolo zavedenie práce z domu pre všetkých zamestnancov dávno pred pandémiou koronavírusu.

Postupne sa začala prehlbovať dôvera verejnosti v náš úrad, ktorý je dnes autoritou, neustále hľadajúcou nové spôsoby a formy, ako prispieť k lepšej správe vecí verejných. Zároveň nezabúdame na skutočnosť, že tým najcennejším, čo v úrade máme, sú naše kolegyně a kolegovia, pre ktorých sa snažíme neustále zlepšovať pracovné prostredie a podmienky.

Spoločné problémy si vyžadujú spoločné riešenia, preto sa o návrhoch a zmenách radíme s našimi zamestnancami. Uvedomujeme si, že spoločné a tímové nasadenie je zárukou výkonu, ktorý od nás spoločnosť očakáva. Budúcnosť úradu preto opierame o komunitu známych odborníkov, ktorú neustále rozširujeme a posilňujeme o nové tváre.

Vladimíra Kazimírová
osobný úrad, riaditeľka

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
Bratislava 26
824 73

www.nku.gov.sk

info@nku.gov.sk

[/nkusr](https://www.facebook.com/nkusr)

[@nkusr](https://twitter.com/nkusr)

